

ANDRZEJ DZIEŹKOWSKI

SZCZĄTKI ZWIERZĘCE Z WYKOPALISK ARCHEOLOGICZNYCH W KRUSZWICY, POW. INOWROCŁAW, Z LAT 1959—1962

W próbkach dostarczonych do Pracowni Paleobotanicznej IHKM PAN w Poznaniu z wykopalisk prowadzonych przez ekspedycję Pracowni Archeologicznej w Kruszwicy Zakładu Archeologii Wielkopolski i Pomorza znajdowały się obok materiałów botanicznych również szczątki zwierzęce. Materiał zoologiczny obejmował 59 próbek, które pochodziły z dwóch stanowisk: stan. 2 z lat 1959—1960 i stan. 4 z lat 1961—1962. Na szczególną uwagę zasługuje zawartość próbek ze stanowiska nr 4, a to z tego względu, że występowały tam głównie skorupki mięczaków. Mięczaki (*Mollusca*) jako organizmy wysoce wyspecjalizowane są bardzo ważnym m. in. dla archeologii wskaźnikiem warunków lokalnego środowiska. W zbadanym materiale stwierdziłem następujące gatunki: ze ślimaków (*Gastropoda*) — żyworodka (*Viviparus sp.*), zawójka (*Valvata sp.*), błotniarka pospolita (*Galba palustris* Müll.) i jej forma ekologiczna (*Galba palustris f. corvus* Gmel.), zatoczek rogowy (*Planorbis corneus* L.), zatoczek pospolity (*Planorbis planorbis* L.); z małży (*Bivalvia*) — skójka (*Unio sp.*) i groszkówka (*Pisidium sp.*).

Powyższy skład gatunkowy mięczaków sugeruje, że miejsce, skąd pobrano próbki, było niegdyś przybrzeżną strefą słodkowodnego zbiornika wody stojącej.

Oprócz wymienionych materiałów zoologicznych w dostarczonych próbkach stwierdzono skamieniałości z ubiegłych epok geologicznych (trafiające się niekiedy w miejscowej ziemi), a mianowicie fragment *rostrum* belemnita i skamieniałe skorupki ramienionogów (*Brachiopoda*). Zupełnie przypadkowym szczątkiem jest fragment skorupki mięczaka śródziemnomorskiego.

Wyniki badań

Wykop	Warstwa	Nr inw.	Zawartość próbek
Stanowisko 2, lata 1959—1960			
I	7a	304	Ryby (<i>Pisces</i>) — nieliczne szczątki kostne
	7b	262	Fragment kokonu motyla
	nie podano	441	Fragment ekskrementu ssaka
Stanowisko 4, lata 1961—1962			
XXVII	6a	986	Lędźwiowo-krzyżowa część kręgosłupa ptaka

Wykop	Warstwa	Nr inw.	Zawartość próbek
	9	977	Błotniarka pospolita (<i>Galba palustris</i> f. <i>corvus</i> Gmel.) — 1 skorupka
	9a	1095	Błotniarka pospolita (<i>Galba palustris</i> Müll.) — 1 skorupka
		1142	Zawójka (<i>Valvata</i> sp.) — fragment skorupki
		1170	Zatoczek pospolity (<i>Planorbis planorbis</i> L.) — 1 skorupka
		1171	Zatoczek pospolity (<i>Planorbis planorbis</i> L.) — fragment skorupki
	9b	1196	Małż (<i>Bivalvia</i>) — fragment skorupki
	9c	1233	Ślimak (<i>Gastropoda</i>) — fragment skorupki
		1235	Małż (<i>Bivalvia</i>) — fragment skorupki
		1293	Ślimak (<i>Gastropoda</i>) — fragment skorupki
	9d	1259	Ślimak (<i>Gastropoda</i>) — fragment skorupki
	10	1411	Małż (<i>Bivalvia</i>) — fragment skorupki
		1416	Małż (<i>Bivalvia</i>) — fragment skorupki
		1418	Zatoczek pospolity (<i>Planorbis planorbis</i> L.) — 2 skorupki uszkodzone
		1560	Małż (<i>Bivalvia</i>) — fragment skorupki
		1599	Żyworodka (<i>Viviparus</i> sp.) — fragmenty 1 skorupki
		1831	Małż (<i>Bivalvia</i>) — fragment skorupki
		1848	Małż (<i>Bivalvia</i>) — fragment skorupki
	11	1978	Małż (<i>Bivalvia</i>) — fragment skorupki
		1992	Zatoczek pospolity (<i>Planorbis planorbis</i> L.) — 1 skorupka uszkodzona
		2021	Małż (<i>Bivalvia</i>) — fragment skorupki
	12	2078	Żyworodka (<i>Viviparus</i> sp.) — fragment skorupki
XXVIII	6a	841	Zatoczek rogowy (<i>Planorbarius corneus</i> L.) — 1 skorupka uszkodzona
		851	Fragment kości
XXVIII	9	1211	Zatoczek pospolity (<i>Planorbis planorbis</i> L.) — 1 skorupka
		1336	Zatoczek pospolity (<i>Planorbis planorbis</i> L.) — 1 skorupka
		1691	Zatoczek pospolity (<i>Planorbis planorbis</i> L.) — 1 skorupka
		2113	Zatoczek pospolity (<i>Planorbis planorbis</i> L.) — 1 skorupka
		2115	Zatoczek pospolity (<i>Planorbis planorbis</i> L.) — 1 skorupka uszkodzona

wykop	Warstwa	Nr inw.	Zawartość	
	9 ₁	2242	Zatoczek pospolity (<i>Planorbis planorbis</i> L.) — 1 skorupka	
		2321	Ekskrementy ssaka	
		2346	Skójka (<i>Unio</i> sp.) — fragment skorupki	
		2356	Skójka (<i>Unio</i> sp.) — fragment skorupki	
		2369	Zatoczek pospolity (<i>Planorbis planorbis</i> L.) — 1 skorupka	
XXIX	6	912	Małż (<i>Bivalvia</i>) — fragment skorupki	
		931	Skójka (<i>Unio</i> sp.) — fragment skorupki	
		960	Małż (<i>Bivalvia</i>) — fragment skorupki	
	6a	1037	Małż (<i>Bivalvia</i>) — fragment skorupki	
		1163	Zatoczek pospolity (<i>Planorbis planorbis</i> L.) — fragment skorupki	
		1179	Ramienionóg (<i>Brachiopoda</i>) — skamieniały odcisk	
			1330	Zatoczek pospolity (<i>Planorbis planorbis</i> L.) — 2 skorupki uszkodzone
			1344	Ślimak (<i>Gastropoda</i>) — szczątki skorupki
			1360	Zatoczek (<i>Planorbis</i> sp.) — fragment skorupki
			1370	Zatoczek pospolity (<i>Planorbis planorbis</i> L.) — 1 skorupka
			1371	Zatoczek pospolity (<i>Planorbis planorbis</i> L.) — 2 skorupki
			1378	Zatoczek pospolity (<i>Planorbis planorbis</i> L.) — 1 skorupka
	9	2142	Zatoczek pospolity (<i>Planorbis planorbis</i> L.) — fragment skorupki Groszkówka (<i>Pisidium</i> sp.) — fragment skorupki	
	XXX	6c	1786	Belemnit — fragment <i>rostrum</i>
	XXXII	4	2034	Skójka (<i>Unio</i> sp.) — fragment skorupki
2386			Mięczak śródziemnomorski — fragment skorupki	
XXXIV	6	1564	Małż (<i>Bivalvia</i>) — fragment skorupki	
XXXIV	6c	1799	Ekskrement ssaka	
		1817	Ramienionóg (<i>Brachiopoda</i>) — fragmenty skamielin	
		1853	Skójka (<i>Unio</i> sp.) — fragment skorupki	
	6d	2059	Zatoczek pospolity (<i>Planorbis planorbis</i> L.) — fragment skorupki	
	9	2311	Małż (<i>Bivalvia</i>) — fragment skorupki	

Pracownia Paleobotaniczna CL IHKM PAN
w Poznaniu

ANDRZEJ DZIĘCZKOWSKI

ANIMAL REMAINS FROM ARCHAEOLOGICAL EXCAVATIONS CARRIED OUT
AT KRUSZWICA, DISTR. INOWROCŁAW, IN 1959—1964

Results of the analysis of zoological remains from sites nos. 2 and 4 at Kruszwica are presented. Samples from site 4 contained shells and shell fragments of the following mollusk species (*Mollusca*): *Viviparius sp.*, *Valvata sp.*, *Galba palustris* Mull., *Galba palustris f. corvus* Gmel., *Planorbarius corneus* L., *Planorbis planorbis* L., *Unio sp.*, *Pisidium sp.*

These results suggest that the site in question was a littoral zone of a stagnant freshwater reservoir.